

Biodiversitet i byudvikling

Arbejdsgruppens samlede anbefalinger

Juni 2023

Danmarks
Naturfredningsforening

PensionDanmark

Introduktion

PensionDanmark og Danmarks Naturfredningsforening tog i 2021 initiativ til etablering af et partnerskab om biodiversitet i byudviklingen. Målsætningen var dels at inspirere hinanden og dels at inspirere politikere og bygherrer, så vi sikrer, at vi i fremtiden kan udvikle byer med plads til biodiversitet af høj kvalitet.

I 2023 har partnerskabet etableret en fælles tværfaglig arbejdsgruppe, som hen over en møderække har haft til opgave at udarbejde en række anbefalinger, der anviser, hvordan man kan indtænke biodiversitet i byudviklingen. Arbejdsgruppen har haft besøg af eksterne oplægsholdere, som har været med til at sikre, at drøftelserne tog afsæt i den bedst tilgængelige viden om, hvordan man bevarer, beskytter og styrker biodiversitet.

Dette dokument gengiver centrale statements fra arbejdsgruppens drøftelser efterfulgt af arbejdsgruppens samlede anbefalinger. Til sidst i dokumentet oplystes navnene på arbejdsgruppens deltagere samt rådgivere og eksterne oplægsholdere, som har deltaget i arbejdsgruppens møder.

”Vi har brug for at italesætte en ny grøn norm for selskaber, Corporate Nature Responsibility, med tilhørende dokumentations- og rapporteringskrav, som vi kender det fra Corporate Social Responsibility.”

”Vi taler meget om værdikæder, men hvis vi vil sikre, at forandringen kommer til at ske, skal vi også til at fokusere på dialogkæder, hvor vi taler sammen på tværs af aktørgrupper og i det samme sprog.”

”Vi har brug for en stor portion videndeling og erfaringsudveksling, hvis vi skal klæde myndigheder, beslutningstagere og leverandører på til at understøtte visioner for biodiversitet i byudviklingen.”

”Vi løser ikke den globale biodiversitetskrise ved at styrke biodiversiteten i byerne, men vi kan med naturoplevelser i byen skabe en forståelse for biodiversitet, der kan ændre folks adfærd i en retning, som kan gavne udviklingen i en større sammenhæng.”

Anbefalinger

Anbefalingerne er todelt. Første del er anbefalinger målrettet politikerne, som har ansvaret for tilblivelsen af en dansk biodiversitetslov. Her er det arbejdsgruppens ønske, at biodiversitet i byudviklingen bliver et selvstændigt tema i lovgivningen. Anden del er anbefalinger til bygherrer og NGO'er, som arbejdsgruppen ønsker skal tage større ansvar for at bevare, beskytte og styrke biodiversiteten i byerne.

Det er arbejdsgruppens overbevisning, at samfundsmæssige forandringer ikke blot kræver tæt samarbejde, men også indgående og forpligtende dialog mellem en lang række af aktører lige fra FN, EU, Folketinget, staten, regioner, kommuner, bygherrer til NGO'er og borgere.

Derfor er det også arbejdsgruppens samlede standpunkt, at hvis Folketingets politikere er villige til at vedtage en visionær biodiversitetslov med klare og særskilte målsætninger for biodiversitet i byudviklingen, vil PensionDanmark og Danmarks Naturfredningsforening være med til at sikre, at private og offentlige aktører i byudviklingen efterlever visionen og bidrager med indsatser, der sigter efter mere end blot at overholde regulatoriske minimumskrav.

Som en af Danmarks største private bygherrer har PensionDanmark stor indflydelse på udviklingen af fremtidens byområder og bygninger. PensionDanmark vil fremover dele viden og erfaringer fra biodiversitetsindsatser med hele ejendomsbranchen, så biodiversiteten styrkes i byudviklingen i hele landet. Som en af Danmarks største grønne NGO har Danmarks Naturfredningsforening en stor og vigtig viden om samspillet mellem mennesker og natur. Danmarks Naturfredningsforening vil fremover stille sin viden og erfaringer til rådighed for alle landets kommuner, der enten ønsker at styrke biodiversiteten i plangrundlaget eller som ønsker at blive klogere på, hvordan man engagerer borgere og virksomheder i biodiversitetsindsatser.

Folketinget skal arbejde for en dansk biodiversitetslov med følgende afsæt:

01. Anerkend at biodiversitet er en hjørnesten i et bæredygtigt samfund
02. Forstå at sammenhængende problemer kræver samlede løsninger
03. Indtænk bevaring, beskyttelse og styrkelse af biodiversitet i al byudvikling
04. Sikr samarbejde for biodiversitetsplanlægning på tværs af kommuner, regioner og stat

Bygherrer og NGO'er skal bevare, beskytte og styrke biodiversitet med følgende afsæt:

05. Sæt forståelse af den lokale naturkontekst forrest ved grundkøb
06. Kortlæg byggeriets værdikæder og dissers samlede indvirken
07. Gør byens kanter til brændpunkter for livets udfoldelse og naturdannelse
08. Facilitér lokalt engagement før, under og efter anlæg
09. Frem kommunikation af naturens værdiskabelse

Folketinget skal arbejde for en dansk biodiversitetslov med følgende afsæt:

01 **Anerkend at biodiversitet er en hjørnesten i et bæredygtigt samfund**

Der er behov for at afsætte mere plads til naturen, så dyre- og plantearter samt økosystemer kan trives bedre i hele Danmark. Hvis vi vil vende tab af biodiversitet og opfylde globale bæredygtigheds-mål, kommer vi ifølge det internationale naturpanel IPBES ikke uden om at iværksætte transformative samfundsforandringer. Hertil kommer, at øko-nomiske modeller fremover skal inddrage naturens værdi for samfundet, herunder ikke alene naturens ressourcer, men også biodiversitet og økosystemer. En biodiversitetslov bør sikre, at vi som velfærds-samfund udvikler byer, hvor biodiversiteten er så allestedsnærværende, at mennesker oplever en større trivsel og en større forbundethed til naturen.

02 **Forstå at sammenhængende problemer kræver samlede løsninger**

Biodiversitet og klima hænger sammen i ét stort økosystem, men så længe biodiversitetskrise og klimakrise håndteres som to separate politik-områder, er der risiko for, at oplagte handlings-muligheder og synergier overses. Biodiversitets-handling og klimahandling kan oftest adresseres samlet, eksempelvis gennem naturbaserede løsninger. Tilsvarende bør man fra politisk side samtænke urbanisering og naturgenopretning ved at indtænke grøn og blå infrastruktur, der tillader vilde arters adgang til bynaturen.

03 **Indtænk bevaring, beskyttelse og styr-kelse af biodiversitet i al byudvikling**

En kommende biodiversitetslov skal udarbejdes i sammenhæng med den forestående revidering af planloven, så det sikres, at biodiversitet indgår i alle niveauer af den fysiske planlægning. Der er brug for, at man i lovgivningen fastlægger fælles standarder, som myndighederne kan stille krav ud fra, og som bygherrer skal anvende som afsæt for obligatorisk monitorering og dokumentation af byggeriets og byudviklingens indvirken på biodiversiteten.

04 **Sikr samarbejde for biodiversitets-planlægning på tværs af kommuner, regioner og stat**

Store sammenhængende naturområder uden for byerne er ofte en forudsætning for en varieret bynatur. Naturen må ikke blokeres af geografiske, administrative eller sektorspecifikke grænser. Kommuner, regioner og stat skal i en biodiversitetslov forpligtes på tværgående samarbejder omkring kortlægning af eksisterende bynatur-grundlag og planlægning af grønne og blå struk-turer, der tilgodeser sammenhængende områder med plads til naturgenopretning. Inddragelse af borgere og private aktører er afgørende for at lykkes med planlægningsinitiativer i større skala. Det er oplagt, hvis kommuner kan indgå frivillige udviklingsaftaler med private udviklere med biodiversitet som omdrejningspunkt.

Bygherrer og NGO'er skal bevare, beskytte og styrke biodiversitet med følgende afsæt:

05 Sæt forståelse af den lokale natur-kontekst forrest ved grundkøb

Bygherrer skal med afsæt i kravene i EUs taksonomiforordning blive bedre til at analysere det eksisterende naturgrundlag, så beslutninger vedrørende biodiversitet kan tages på det bedst mulige grundlag allerede ved grundkøb. Hertil er det vigtigt, at man også forholder sig til de biologiske forhold, som ligger uden for matriklen, så der bedst muligt tages højde for understøttelse af eksisterende økosystemer i fastlæggelsen af grønne og blå strukturer for projektområdet. Monitorering af naturens tilstand i og omkring projektområdet bør finde sted regelmæssigt.

06 Kortlæg byggeriets værdikæder og disses samlede indvirken

Bygherrer skal blive bedre til at forstå konsekvenser og omkostninger for biodiversiteten, som er forbundet med valg af byggematerialer og byggeprocesser. Herunder skal alle bygherrer – så snart udviklingen tillader det – anvende fælles videnskabsbaserede redskaber, som kan bidrage med oplysninger om, hvorledes lokale valg påvirker biodiversiteten både lokalt og globalt. Livscyklusanalyse-redskaber til kortlægning af værdikædernes indvirken på biodiversitet er under udvikling flere steder og det vil være oplagt, hvis værdikædekortlægning bliver optaget som krav i allerede etablerede certificeringssystemer.

07 Gør byens kanter til brændpunkter for livets udfoldelse og naturdannelse

Hvor byen møder større naturområder, herunder eksempelvis skov, fællede eller kyster, bør bygherrer fokusere på særligt at styrke forudsætningerne for høj biodiversitet gennem naturlige overgange, materialer og levesteder såvel i anlæg som på bygninger. I Danmark er kendskabet til livet i havet ikke stort og der er i særlig grad behov for, at byudvikling ved havet fremmer blå bæredygtig dannelse. Den opgave kan løftes af bygherrer i samarbejde med NGO'ere og et succeskriterium for den fælles indsats kunne være, at brugerne værdsætter havindsigt på linje med havudsigt. Princippet om indsigt frem for udsigt kan med fordel overføres til viden om livet i søer og vandløb, livet på land eller livet i luften og i jorden.

08 Facilitér lokalt engagement før, under og efter anlæg

Bygherrer skal blive bedre til at forstå og aktivere lokale sociale og kulturelle ressourcer med henblik på at sikre, at både eksisterende brugere og nye brugere føler et ejerskab for byudviklingen. Dette kan oplagt ske i samarbejde med NGO'er, hvor man i fællesskab fungerer som facilitatorer, der inviterer forskellige interessenter og brugere til at engagere sig i såvel udvikling som drift af blå og grønne områder. Forankring af det lokale engagement kan ske i en bydelsforening med en bred sammensætning af interesser, som hen over tid overtager en del af ansvaret for pleje og drift, og som er med til at værne om fællesskabets pligter og rettigheder mv.

09 Frem kommunikation af naturens værdiskabelse

Et centralt fokus i såvel bygherrers som NGO'ers kommunikation om byudvikling bør være, at natur i byen er godt for menneskers trivsel og for vores forståelse af naturen samt vores følelse af sameksistens med naturen. Viden om natur og følelsen af forbundethed med naturen indvirker på vores bevidsthed og adfærd som borgere og som forbrugere. På den måde har naturen i byerne en stor samfundsmæssig værdi, også selvom biodiversitetsindsatserne lokalt varierer. Kommunikation af naturens værdiskabelse er med til at fremme den bæredygtige dannelse. Tidlig engagement af lokalsamfund og beboere i udviklingsprocesser er med til at understøtte kommunikationsindsatserne.

Deltagere

Arbejdsgruppen har været sammensat af repræsentanter fra PensionDanmark og Danmarks Naturfredningsforening samt en række udvalgte samarbejdspartnere.

PensionDanmark

Mia Manghezi, Projektudviklingsdirektør
Martin Thue Jacobsen, Byudviklingschef
Thomas Henriksen, Senior Analyst, ESG-team
Siv Raun Andersen, By og Bæredygtighedschef, Kildedal P/S
Martin Baltser, Projektudviklingsdirektør, Fælledby P/S
Simon N. Madsen, Kommunikationsrådgiver, Fælledby P/S
Marie Gregers Refsgaard Olsen, Studentermedhjælper

Danmarks Naturfredningsforening

Tine Nielsen Skafte, Naturpolitisk Rådgiver
Peder Agger, Professor emeritus, Planfagligt udvalg
Ole Damsgaard, Næstformand, DN København
Anne Lund, DN Aarhus
Anna-Lise Fruelund Christensen, DN Aalborg
Susanne Gerdes, DN Odense
Therese Nissen, Hav- og naturpolitisk rådgiver

Samarbejdspartnere

Anna Esbjørn, Programchef, CONCITO
Boris Brorman Jensen, Arkitekt MAA & PhD
Rasmus Karkov, Market Director, idverde Denmark
Per Malmos, Kommerciel Direktør, Malmos/idverde Denmark
Kim Auerbach, Tilbudsberegner, Malmos/idverde
Lotte Nystrup Lund, ErhvervsPhD, Futurista
Rasmus Vincentz, Direktør, Habitats
Sophie Haxthausen, Advokatfuldmægtig, Bruun & Hjejle

Rådgivere

Kristine Kjørerup Rasmussen, Head of Biodiversity, SLA
Mike Ameko Lippert, Strategy Director, SLA
Micki Aaen, Sustainability Engineer, Aaen Engineering
Mathilde Lykke Bülow, Seniorrådgiver, Concise

Eksterne oplægsholdere

Carsten Rahbek, medlem af Biodiversitetsrådet, Professor, Center for Macroecology, Evolution and Climate, KU
Susanne Grunkin, Kreativ leder, Landskabsarkitekt MDL, Arkitema/Green Cities
Lars Anker Angantyr, Marinbiolog og havneudvikler, Københavns Kommune
Morten Schultz, Associeret partner, Bruun & Hjejle
Mikkel Havelund, afdelingschef, Danmarks Naturfredningsforening